

**NOTA DE FUNDAMENTARE**  
**la proiectul de lege privind securitatea spațiului aerian național**

**1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ**

Proiectul legii privind securitatea spațiului aerian național a fost elaborat de către Ministerul Apărării.

**2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ**

**2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ**

Proiectul legii privind securitatea spațiului aerian național (în continuare proiectul legii) a fost elaborat în scopul realizării obiectivelor naționale de securitate și apărare, implicit pentru combaterea amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților în adresa Republicii Moldova, prevăzute în Strategia Securității Naționale, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.391/2023.

În acest sens, luând în considerare direcțiile de acțiune reglementate de prevederile Strategiei, precum securitatea militară și apărarea națională, acestea urmează a fi realizate prin dezvoltarea potențialului de apărare al Republicii Moldova, inclusiv prin adaptarea actelor normative în domeniul securității militare și apărării, a structurii sistemului național de apărare, în baza lecțiilor învățate din agresiunea militară a Federației Ruse împotriva Ucrainei.

Subsecvent, menționăm că într-un context internațional dinamic, marcat de evoluții rapide în domeniul tehnologiilor aeronautice, inclusiv creșterea semnificativă a utilizării aeronavelor fără pilot și rachetelor care sunt generate în mare măsură de războiul din Ucraina, este necesar un cadru legislativ robust și flexibil care să asigure controlul și protecția eficientă a spațiului aerian al Republicii Moldova.

Totodată, luând în considerare provocările de securitate la nivel regional și național, riscurile și amenințările la adresa securității naționale, integrității spațiului aerian al Republicii Moldova, dar și protecției vieții și sănătății cetățenilor este imperativ ca autoritățile competente să dispună de instrumentele necesare pentru a preveni și răspunde prompt oricărei utilizări neautorizate a acestuia.

Astfel, în scopul continuării procesului de consolidare a securității naționale a Republicii Moldova, inclusiv prevenirii, contracarării, și neutralizării (anihilării) riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, a integrității spațiului aerian al Republicii Moldova, securității aeronautice, vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului se propune reglementarea detaliată a raporturilor juridice, organizaționale, administrative și de altă natură, apărute în procesul de asigurare a securității spațiului aerian național, modul de acțiune în diverse situații aeriene și competențele specifice privind aprobarea executării măsurilor de securitate aeriană.

**2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative**

În prezent, Republica Moldova se confruntă cu o serie de provocări legate de gestionarea și protecția spațiului aerian. În contextul geopolitic dinamic și al evoluțiilor tehnologice rapide, în special în domeniul aeronavelor fără pilot la bord și rachetelor, protecția spațiului aerian al Republicii Moldova, securității aeronautice, vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului devine o prioritate absolută.

Menționăm, că la momentul actual controlul asupra spațiului aerian al Republicii Moldova este reglementat parțial de normele existente stabilite în Legea nr.143/2012 cu privire la controlul spațiului aerian. Reglementările și modul de acțiune ale Legii nr.143/2012 cu privire la controlul spațiului aerian însă, nu acoperă suficient de detaliat riscurile emergente și noile tehnologii, cum ar fi utilizarea aparatelor de zbor fără pilot pentru scopuri civile și militare.

Mai mult ca atât, nu sunt specificate reglementările complete și procedurile de interceptare și descurajare a aeronavelor neautorizate, iar capacitatea autorităților de a răspunde prompt și eficient în fața unor astfel de amenințări este limitată. În acest sens, gestionarea și securitatea spațiului aerian al Republicii Moldova sunt vulnerabile din mai multe puncte de vedere, precum:

1) creșterea numărului de aeronave fără pilot la bord. Utilizarea aparatelor de zbor fără pilot, atât pentru scopuri comerciale cât și militare, a crescut semnificativ, iar reglementările actuale nu sunt suficient de clare și nu permit o monitorizare și un control adecvat al acestora;

2) utilizarea neautorizată a spațiului aerian. Acțiunile unor aeronave care pătrund sau zboară neautorizat în spațiul aerian al Republicii Moldova, indiferent dacă sunt civile sau militare, pot pune în pericol securitatea națională. De asemenea, există riscuri privind spionajul aerian sau chiar atacuri teroriste;

3) utilizarea neautorizată a spațiului aerian de către rachete balistice și de croaziera - obiecte de proveniență militară, care nu se limitează la rachete, reprezintă o amenințare semnificativă la adresa securității naționale, având potențialul de a destabiliza atât securitatea țării, cât și încrederea în capacitatea autorităților de a proteja spațiul aerian al Republicii Moldova. Astfel, riscurile generate de aceste încălcări pot afecta grav securitatea statului, ordinea publică, inclusiv în domeniul cooperării internaționale;

4) cadrul normativ existent în domeniul securității spațiului aerian reglementează parțial utilizarea spațiului aerian. Astfel, nu sunt clar reglementate procedurile de intervenție în cazul unor zboruri neautorizate de către sistemele de aeronave fără pilot sau alte tipuri de amenințări de natură militară. Normele aplicabile sunt învechite și dispersate între legislația aviatică, legislația privind securitatea națională și Regulamentele privind apărarea teritoriului național.

În contextul celor enunțate, intervenția legislativă este imperativă pentru remedierea unor deficiențe și lacune ale reglementărilor actuale, care nu permit o protecție eficientă a spațiului aerian al Republicii Moldova și nu asigură suficiente mecanisme de intervenție în fața riscurilor emergente. Printre principalele probleme identificate, se numără:

1) lipsa unui cadru normativ coerent pentru gestionarea riscurilor legate de aeronavele fără pilot. Astfel, deși Hotărârea Guvernului nr.949/2022 cu privire la aprobarea normelor de operare a aeronavelor fără pilot la bord prevăd cerințele detaliate pentru operarea sistemelor de aeronave fără pilot la bord, nu există un cadru complet care să reglementeze interacțiunea acestora cu aeronavele tradiționale sau care să stabilească proceduri clare de neutralizare a acestora în caz de utilizare neautorizată. Acest tip de aeronavă nu este tratat în mod corespunzător în reglementările actuale, iar autoritățile nu dispun de proceduri clare pentru gestionarea acestora;

2) lipsa unui sistem eficient de interceptare și control al aeronavelor neautorizate. Legislația actuală nu definește suficient măsurile de interceptare și control ale aeronavelor care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova. În acest sens, autoritățile nu dispun de un cadru normativ clar pentru a răspunde rapid în fața unei incursiuni aeriene neautorizate, cu atât mai mult în cazurile când aeronavele cu pilot sau fără pilot, rachete sunt utilizate de către un stat agresor;

3) deficiențe în coordonarea între autoritățile civile și militare. În acest sens, există lacune în coordonarea acțiunilor între autoritățile civile precum Autoritatea Aeronautică Civilă și Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian MoldATSA și respectiv, structurile militare subordonate ale Ministerului Apărării, în privința securității spațiului aerian. Cadrul normativ existent nu reglementează exhaustiv procesul de coordonare, inclusiv în situații de urgență, ceea ce poate duce la reacții luate tardiv din partea autorităților sau la un răspuns insuficient de eficient;

4) inadaptabilitatea reglementărilor existente la noile tehnologii și amenințări. Proiectul de lege abordează provocările generate de noile tehnologii din aviație, cum ar fi dronele, care sunt tot mai frecvent întâlnite și resimțite în Republica Moldova, în contextul conflictului din țara vecină. Cadrul normativ actual nu oferă soluții adecvate pentru gestionarea eficientă a acestor riscuri emergente;

5) lipsa unor norme clare privind protecția și siguranța aeronautică, a vieții și sănătății persoanelor și a infrastructurii critice ale statului împotriva riscurilor și amenințărilor aeriene moderne. În acest sens, nu există reglementări suficiente în ceea ce privește protecția infrastructurilor critice ale statului, cum ar fi obiective militare/non-militare, obiective de producere și depozitare a substanțelor chimice, obiective de depozitare și distribuție electrică gaze și petrol, infrastructură aeriană, navală și auto, obiective de depozitare a alimentelor și furnizarea apei potabile, obiective de prelucrare, procesare și stocare a datelor, obiective de depozitare a medicamentelor, față de eventuale atacuri aeriene sau spionaj. Astfel de infrastructuri pot deveni ținte pentru diverse amenințări, iar legea actuală nu prevede măsuri de protecție adecvate.

Cu referire la lacunele și deficiențele în cadrul normativ existent, menționăm:

1) lipsa reglementărilor pentru utilizarea și controlul aeronavelor fără pilot;  
2) lipsa unei proceduri clare de interceptare și de răspuns rapid la utilizarea neautorizată a spațiului aerian al Republicii Moldova;

3) lipsa unui cadru normativ necesar care va reglementa detaliat coordonarea între autoritățile civile și cele militare implicate în procesul de gestionare, intervenții de urgență și controlul spațiului aerian al Republicii Moldova.

În contextul celor menționate, luând în considerare deficiențele și lacunele identificate în legislația existentă, este esențial ca Republica Moldova să adopte un cadru legislativ unitar, coerent și interoperabil, care să reglementeze eficient toate aspectele legate de securitatea spațiului aerian național, precum și modul de acțiune împotriva aeronavelor, care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova.

### **3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse**

#### **3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi**

În scopul prevenirii, contracarării, și neutralizării (anihilării) riscurilor și amenințărilor aeriene la adresa securității naționale, a integrității spațiului aerian național, securității aeronautice, a vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului, proiectul de lege reglementează raporturile juridice, organizaționale, administrative și de altă natură, apărute în procesul de asigurare a securității spațiului aerian național, modul de acțiune în diverse situații aeriene și competențele specifice privind aprobarea executării măsurilor de securitate aeriană.

**În Capitolul I Dispoziții generale**, se introduc noțiuni noi, precum:

- agresiune aeriană, ce presupune acțiunea ostilă prin întrebuințarea efectivă a potențialului aerian de către un stat sau grup de state, pentru atingerea scopurilor politice-militare propuse, împotriva suveranității, independenței și integrității teritoriale;

- amenințare aeriană, include suma tuturor evenimentelor negative posibile pe care le poate genera, la un anumit moment dat, un stat sau grup de state în spațiul aerian al altui stat sau grup de state, pentru atingerea scopurilor politico-militare propuse, împotriva suveranității, independenței și integrității teritoriale;

- amenințare militară, ce cuprinde relațiile interstatale sau intra-statale, caracterizată prin apariția reală a unui conflict militar între părțile opuse, un grad ridicat de disponibilitate a oricărui stat sau grup de state al organizațiilor separatiste sau teroriste de a utiliza forța;

- măsuri cinetice, ce presupun forța fizică pentru imobilizarea, distrugerea sau neutralizarea aeronavei fără pilot, prin intermediul proiectilelor sau altor tipuri de arme, având ca obiectiv doborârea acestora sau crearea condițiilor pentru incapacitatea lor de a mai desfășura misiunea ilegală;

- măsuri non-cinetice, ce presupun detectarea, stabilirea identității aeronavei fără pilot la bord, preluarea controlului sau neutralizarea, prin dezactivarea funcțiilor de comandă/control sau de comunicații;

- măsuri de securitate aeriană, ce sunt caracterizate prin acțiuni sau activități privind prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor aeriene la adresa securității naționale al Republicii Moldova, a integrității spațiului aerian național, securității aeronautice, a vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului;

- muniții trasoare, ce includ proiectile speciale care emit lumină vizibilă atunci când sunt trase, pentru a marca traiectoria lor și îmbunătățirea acurateței și coordonării în timpul operațiunilor militare;

- racheta balistică, presupune racheta care urmează o traiectorie balistică suborbitală, având obiectivul să livreze la o țintă predeterminată unul sau mai multe focoaie;

- racheta de croazieră, presupune racheta cu rază lungă de acțiune, capabilă să lovească o țintă situată la câteva sute sau chiar la câteva mii de kilometri;

- serviciile militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian, ce presupun ansamblu de structuri, mijloace și proceduri operaționale prin care Ministerul Apărării monitorizează, gestionează și reglementează activitățile aeriene într-un spațiu aerian specific, cu scopul de a asigura securitatea națională, apărarea teritoriului și coordonarea traficului aerian militar, în conformitate cu reglementările și misiunile strategice stabilite.

Comunicăm, că prin introducerea acestor noțiuni, proiectul de lege completează cadrul normativ național cu măsuri moderne, adaptate evoluțiilor tehnologice și riscurilor emergente în domeniul securității Republicii Moldova.

## **Capitolul II specifică responsabilitățile instituționale în domeniul securității spațiului aerian**

În acest context, Președintele Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate exercită conducerea generală a sistemului național de securitate și apărare. Respectiv, Ministerul Apărării este organul central de specialitate al administrației publice centrale care organizează, conduce, coordonează și desfășoară, potrivit legii, activitățile în domeniul apărării naționale și securității militare și desfășoară nemijlocit activitatea de asigurare a securității spațiului aerian al Republicii Moldova.

Complementar, sunt stabilite autoritățile cu atribuții în domeniul securității spațiului aerian, atribuțiile acestora în acordarea sprijinului asigurării securității spațiului aerian național și cooperarea acestora la nivel național și internațional la schimbul de informații și date tehnice între statele membre ale Uniunii Europene și organizațiile internaționale din domeniul aviației civile, referitor la fenomenele anormale neidentificate.

## **Capitolul III specifică securitatea spațiului aerian național**

Printre principalele prevederi, se menționează că Forțele Aeriene subordonate Ministerului Apărării asigură securitatea și apărarea spațiului aerian național prin prevenirea, contracararea și respingerea amenințărilor aeriene și actelor de agresiune armată îndreptate împotriva Republicii Moldova. În acest sens, sunt determinate atribuțiile Forțelor Armate în domeniu, Autorității Aeronautice Civile, Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, care în limitele legislației pot restricționa sau interzice temporar desfășurarea traficului aerian general într-o porțiune ori în întreg spațiul aerian național, din motive ce ar amenința capacitatea de apărare, ordine publică și securitatea națională.

## **Capitolul IV reglementează situațiile aeriene în domeniul securității spațiului aerian național**

Astfel, conform art.12, orice zbor în spațiul aerian național de către aeronave civile sau de stat trebuie să fie autorizat conform actelor normative. Orice alte activități, având drept efect ajungerea în spațiul aerian național a aeronavelor civile sau de stat, pot fi efectuate numai în condițiile aprobării sau autorizării emise de autoritățile cu competențe în domeniu.

În acest sens, orice zbor în zona de frontieră se execută cu respectarea prevederilor specifice ale Legii nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova.

Concomitent, zborurile de fotografiere aeriană sau filmările aeriene, executate cu aeronava cu pilot la bord, se efectuează cu permisiunea Autorității Aeronautice Civile, avizul Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova și al Ministerului Apărării, conform procedurilor și reglementărilor aplicabile. Zborurile de fotografiere aeriană sau filmările aeriene executate cu aeronava cu pilot la bord la sediile de lucru, reședințele, precum și la locațiile unde se desfășoară misiuni de protecție pot fi efectuate

cu permisiunea Serviciului de Protecție și Pază de Stat, conform procedurilor și reglementărilor aplicabile.

Art. 13-17 stabilesc și descriu situațiile aeriene care pot fi declanșate în scopul securității spațiului aerian, precum: utilizarea neautorizată a spațiului aerian național; nerespectarea regulilor de utilizare a spațiului aerian național; comiterea actelor de intervenție ilicită; amenințarea și agresiunea aeriană. Lista acestor situațiilor aeriene este exhaustivă și poate fi modificată sau completată doar prin lege.

### **Capitolul V prevede modul de acțiune împotriva aeronavelor cu pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național**

Art.18 stabilește acțiunile de răspuns la situațiile aeriene. În acest sens, împotriva aeronavelor civile și de stat cu pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național pot fi luate următoarele măsuri:

- a) stabilirea poziției aeronavei, a legăturii radio și a identității acesteia;
- b) transmiterea de la sol a instrucțiunilor și a dispozițiilor către pilotul/echipajul aeronavei;
- c) interceptarea aeronavei care continuă să utilizeze neautorizat spațiul aerian național;
- d) executarea focului de avertisment de către aeronavele interceptoare;
- e) executarea focului de nimicire de către aeronavele interceptoare;
- f) executarea focului de nimicire de către mijloacele de apărare aeriană, inclusiv cele de apărare aeriană cu baza la sol.

Fiecare măsură va fi dispusă în raport cu nivelul amenințării și agresiunii aeriene, în limitele admise, după ce au fost luate în considerare toate circumstanțele specifice ale fiecărui caz în parte și existența unui risc real și imediat la adresa teritoriilor cu populația și obiectivele aferente.

Art.24 introduce o prevedere importantă referitoare la situațiile excepționale, din cauza declanșării unor situații excepționale, cum sunt condițiile meteorologice periculoase, defecțiuni tehnice, avarii sau situații speciale la bord privind echipajul sau pasagerii, ori ca urmare a pierderii orientării. În aceste cazuri, măsurile luate vor fi axate pe sprijinirea aeronavei pentru a o ajuta să aterizeze în siguranță, fără a pune în pericol viața echipajului și a pasagerilor.

Art.25 reglementează măsurile de protecție necesare în cazul în care o aeronavă aterizează pe teritoriul Republicii Moldova după ce a intrat neautorizat în spațiul aerian. Aceste măsuri includ parcare a aeronavei cu pilot la bord civilă și/sau militară la locul indicat; supravegherea și paza aeronavei cu pilot la bord civilă și/sau militară; stabilirea identității membrilor echipajului, a pasagerilor, a naturii încărcăturii și obținerea altor date cu privire la zborul aeronavei cu pilot la bord civilă și/sau militară, precum și circumstanțele care au determinat abaterea de la ruta autorizată.

### **Capitolul VI reglementează modul de acțiune împotriva aeronavelor fără pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național**

Art.26 stabilește operarea aeronavelor fără pilot la bord. În acest sens, este interzisă operarea aeronavei fără pilot la bord în spațiul aerian național în următoarele cazuri (zboruri cu risc sporit): în spațiul aerian controlat; în spațiul aerian necontrolat la o

înălțime mai mare de 100 m; de asupra teritoriilor unde asemenea restricții au fost stabilite de autoritățile cu competențe în domeniu. Zborurile în zonele respective sunt permise doar în cazul respectării cerințelor stabilite de către autoritățile publice ce le-a definit ca fiind restricționate; deasupra obiectivelor infrastructurii critice naționale; în zonele cu trafic aerian din apropierea aerodromurilor; dacă aeronava fără pilot la bord nu poate fi observat vizual, când aeronava fără pilot la bord este la o distanță mai mare de 1000 m de la locul unde se află operatorul.

Prin excepție, zborurile în zonele menționate pot fi efectuate cu condiția existenței avizului Autorității Aeronautice Civile și după caz, a autorităților cu competențe în domeniile vizate.

Art.27 stabilește măsurile ce urmează a fi luate de către structurile specializate ale Poliției de Frontieră, în situația trecerii ilegale a frontierei de stat a Republicii Moldova și zborului în spațiul aerian național fără autorizare a aeronavei fără pilot la bord. Măsurile vor fi luate în raport cu nivelul amenințării aeriene, în limitele admise de dreptul internațional, după ce au fost luate în considerare toate circumstanțele specifice ale evenimentului și, ținând cont de prioritatea protejării vieții persoanelor, ultima soluție posibilă dispusă fiind distrugerea aeronavei fără pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național.

Art.28 detaliază măsurile care pot fi luate în caz de trecere ilegală a frontierei de stat asupra sistemelor de aeronave fără pilot la bord, incluzând posibilitatea de a o neutraliza sau distruge, în funcție de nivelul amenințării. Astfel, sunt stabilite două tipuri de măsuri care pot fi luate împotriva sistemelor de aeronave fără pilot la bord:

1) măsuri non-cinetice (deteția, identificarea, preluarea controlului sau neutralizarea prin dezactivarea funcțiilor de comandă/control sau comunicații);

2) măsuri cinetice (utilizarea forței fizice pentru imobilizarea, distrugerea sau neutralizarea aeronavelor, inclusiv prin doborârea acestora).

## **Capitolul VII prevede modul de acțiune împotriva rachetelor care utilizează neautorizat spațiul aerian național**

În acest sens, racheta balistică sau racheta de croazieră care intră în spațiul aerian național, poate fi interceptată și distrusă pe traiectorie, de mijloacele de apărare aeriană, inclusiv cele de apărare aeriană cu baza la sol.

Art. 31 prevede măsurile aplicabile în caz de agresiune armată, la declararea stării de asediu sau de război. Astfel, în caz de agresiune armată împotriva Republicii Moldova, la declararea stării de asediu sau de război, măsurile pentru respingerea agresiunii armate (agresiunea aeriană) se efectuează în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională, Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, precum și cu alte acte normative.

Consecvent, se stabilește că în caz de agresiune armată împotriva Republicii Moldova, la declararea stării de asediu sau de război, este interzis zborul oricărei aeronave civile sau de stat fără autorizația specială emisă de Ministerul Apărării.

## **Capitolul VIII prevede competențele specifice privind aprobarea executării măsurilor de securitate**

Acestea prevăd o serie de măsuri și proceduri pentru gestionarea eficientă a securității aeriene a Republicii Moldova, concentrându-se pe utilizarea neautorizată a spațiului aerian de către aeronavelor cu pilot la bord civile și sau militare, aeronavelor fără pilot la bord și rachetelor care operează în spațiul aerian al Republicii Moldova. Aceste măsuri vizează, în principiu, autoritățile responsabile și competențele acestora, procedurile de intervenție și comunicare, precum și reglementările de siguranță în situații de utilizare neautorizată a spațiului aerian al Republicii Moldova.

În acest sens, au fost delegate responsabilități factorilor pentru luarea deciziilor operative și anume:

1) dreptul de a ordona sau de a aproba măsurile prevăzute la art. 18 lit. c) -f) și art.30 alin. (1) îl au persoanele cu drept de decizie stabilite prin ordinul Ministrului apărării, iar în cazul absenței temporare, funcțiile acestuia vor fi exercitate de către o altă persoană, desemnată în același mod;

2) dreptul de a ordona sau a aproba măsurile prevăzute la art. 27 și art. 28 alin. (1) îl are conducătorul subdiviziunii specializate din cadrul organelor securității statului și structurilor de ordine și securitate publică stabilite;

3) în cazul în care o aeronavă militară străină atacă o aeronavă interceptoare, decizia de executare a focului de nimicire este luată de pilotul comandant al aeronavei interceptoare sau, după caz, de comandantul unității militare de aeronave interceptoare;

4) în scopul executării în siguranță a zborurilor, pe timpul aplicării măsurilor prevăzute la art. 18, 27, 28 și 30, Ministerul Apărării, prin structurile de specialitate ale Forțelor Aeriene, poate da dispoziții de deviere sau de interdicere temporară (până la 24 ore) a tuturor zborurilor într-o anumită zonă sau în întregul spațiu aerian național.

Subsidiar, despre fiecare caz de utilizare neautorizată a spațiului aerian al Republicii Moldova și măsurile luate asupra aeronavelor cu pilot la bord, aeronavelor fără pilot la bord și rachetelor care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova, Ministerul Apărării va informa imediat Comandantul Suprem al Forțelor Armate, Serviciul de Informații și Securitate, după caz, Serviciul de Protecție și Pază de Stat.

## **Capitolul IX prevede asigurarea eficienței măsurilor de securitate**

Art. 37 prevede organizarea expertizelor de securitate aeriană, care includ evaluarea securității în domeniul spațiului aerian, ori de câte ori se identifică necesitatea reevaluării măsurilor și procedurilor de securitate, în scopul identificării și eliminării vulnerabilităților. Ulterior identificării vulnerabilităților, se vor implementa măsuri de securitate compensatorii, proporționale cu nivelul de risc.

Art. 39 stabilește investigarea situației aeriene de către Ministerul Apărării, cu participarea organelor care exercită activitate operativă de investigații și organelor de urmărire penală din Republica Moldova. La investigarea situației aeriene vor participa experți internaționali în domeniul securității spațiului aerian, precum și reprezentanți ai statelor interesate. Ca rezultat, Ministerul Apărării prezintă Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului și Prim-ministrului raportul final de investigare a situației aeriene în conformitate cu normele stabilite.

## **Capitolul X prevede Dispoziții finale și tranzitorii**

Art.40 Fondurile necesare pentru asigurarea echipamentelor și sistemelor tehnice, implementarea măsurilor de protecție, precum și pentru menținerea în funcțiune a echipamentelor și sistemelor tehnice, vor fi asigurate din contul și în limita mijloacelor financiare prevăzute anual în bugetul de stat, în aceste scopuri, precum și din alte surse, în modul stabilit de actele normative.

Art.41 prevede că ministerele, alte autorități administrative centrale, persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și formă juridică de organizare, care au în gestiune obiective incluse în Nomenclatorul național al infrastructurii critice vor avea obligația de a implementa și menține măsurile de pază și protecție a obiectivelor infrastructurii critice contra amenințărilor specifice aeronavelor fără pilot la bord, conform prevederilor actelor normative.

Consecvent, menționăm că până la aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege, actele normative se vor aplica în măsura în care nu contravin acesteia.

Menționăm, că proiectul legii înaintat este esențial pentru asigurarea unui cadru normativ coerent și eficient în domeniul securității spațiului aerian național. Prin reglementarea competențelor autorităților, definirea clară a termenilor și stabilirea procedurilor de intervenție în caz de utilizare neautorizată a spațiului aerian, aceasta va contribui semnificativ la protejarea securității naționale, la prevenirea riscurilor pentru viața și sănătatea cetățenilor și asigurarea unui trafic aerian sigur.

### 3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea „a nu face nimic” sau lipsa de intervenție va contribui la perpetuarea dificultăților în prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, a integrității spațiului aerian al Republicii Moldova, securității aeronautice, vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului, ca rezultat a actelor de intervenție ilicită a aeronavelor cu pilot la bord, aeronavelor fără pilot la bord și rachetelor care operează în spațiul aerian al Republicii Moldova, situații ce apar ca rezultat al contextului internațional dinamic, marcat de evoluții rapide în domeniul tehnologiilor aeronautice, inclusiv creșterea semnificativă a utilizării aeronavelor fără pilot și a rachetelor care sunt generate în mare măsură de războiul din țara vecină.

## 4. Analiza impactului de reglementare

### 4.1. Impactul asupra sectorului public

Modificările propuse vor avea impact pozitiv pe termen lung asupra sectorului apărării naționale, parte componentă a sectorului public, prin prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, a integrității spațiului aerian al Republicii Moldova, securității aeronautice, vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului.

### 4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Strategia securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 stipulează expres că „pentru a proteja în mod adecvat țara, Forțele Armate trebuie să fie finanțate în corespundere cu necesitățile asigurării permanente a suficienței defensive a statului. Dezideratul respectiv va fi asigurat prin creșterea treptată a investițiilor în apărare, astfel încât, până în anul 2030, bugetul de apărare să atingă 1% din PIB”.

În acest sens, realizarea proiectului implică o serie de măsuri care vor avea efecte financiare directe și indirecte asupra limitelor mijloacelor financiare stabilite anual Ministerului Apărării.

Proiectul include trei surse de finanțare și sunt divizate după cum urmează:

1. Mijloace financiare stabilite în limitele anuale a Ministerului Apărării. Conform planului de dezvoltare a Armatei Naționale pe termen lung, până în anul 2030 pentru realizarea proiectului sunt planificate mijloace financiare în sumă estimativă de 594000,0 mii lei, inclusiv pentru:

- întreținerea sistemelor de apărare aeriană – estimativ 114000,0 mii lei;
- echipamente de apărare aeriană – estimativ 100000,0 mii lei;
- formarea și instruirea personalului – estimativ 40000,0 mii lei;
- echipamente de monitorizare a spațiului aerian – estimativ 340000,0 mii lei.

2. Majorarea ponderii mijloacelor financiare destinate pentru securitatea spațiului aerian național odată cu creșterea bugetului Ministerului Apărării la 1% din PIB conform Strategiei Sectoriale de Cheltuieli și a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) în sumă estimativă de 460000,0 mii lei inclusiv:

- echipamente de monitorizare a spațiului aerian – estimativ 280000,0 mii lei;
- echipamente de apărare aeriană – estimativ 180000,0 mii lei.

3. Atragerea fondurilor din asistență externă, inclusiv prin programe deja existente precum EPF (European Peace Facility), FMF (Foreign Military Financing), Programului de Parteneriate Individuale (IPAP), acorduri bilaterale, în modul stabilit de actele normative, pentru acoperirea deficitului de mijloace financiare necesare pentru implementarea proiectului.

Totodată, menționăm că în cazul identificării fondurilor suficiente de la partenerii externi, ponderea cheltuielilor planificate de a fi suportate din bugetul public național va fi diminuată.

#### 4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil.

#### 4.4. Impactul social

Nu este aplicabil.

##### 4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

##### 4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

#### 4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

#### 4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

### 5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

#### **6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ**

Întru respectarea prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului au fost plasate pe pagina web oficială a Ministerului Apărării secțiunea „Transparența decizională” rubrica „Anunțurile privind inițierea elaborării deciziei”: <https://www.army.md/?lng=2&action=show&cat=169>, și pe platforma particip.gov.md: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-de-lege-privind-securitatea-spatiului-aerian-national/14063>

Totodată, în temeiul pct.195 al Hotărârii Guvernului nr.610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, proiectul respectiv a fost supus consultării prealabile. În acest sens, propunerile înaintate au fost luate în considerare la definitivarea proiectului, în acest sens fiind întocmit sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de lege privind securitatea spațiului aerian național (avizare prealabilă).

În procesul de consultare publică, proiectul legii urmează a fi avizat de către Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Autoritatea Aeronautică Civilă, Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian „MOLDATSA”, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Aparatul Președintelui, Secretariatul Parlamentului, Serviciul Informații și Securitate, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Agenția Proprietății Publice și Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică. Propunerile și recomandările expuse în avizele recepționate vor fi reflectate în sinteza la proiect.

#### **7. Concluziile expertizelor**

Conform art.35 și art.37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectul va fi supus expertizei juridice și anticorupție.

#### **8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent**

Aprobarea proiectului nu atrage după sine necesitatea modificării actelor normative în sensul aducerii acestora în concordanță cu prezentul proiect. Consecvent, pentru punerea în aplicare a proiectului legii va fi elaborat Regulamentul de întrebuițare a forțelor și mijloacelor antiaeriene, care urmează a fi aprobat prin hotărâre de Guvern.

#### **9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ**

Aprobarea prezentului proiect de lege va genera integrarea actului normativ privind securitatea spațiului aerian național în cadrul normativ existent și va implica actualizarea reglementărilor interne.

**Ministrul apărării**

**Anatolie NOSATÎI**